

Samenvattend verslag vergadering Verantwoordingsorgaan (VO) 29 maart 2024

Op 29 maart 2024 heeft het VO achtereenvolgens overleg gehad met het Algemeen Bestuur (AB) en met de niet-uitvoerende bestuurders (NUB) vanuit hun rol als toezichhouders van het pensioenfonds. In dit verslag treft u een samenvatting van de onderwerpen die besproken zijn.

Overleg met het Algemeen Bestuur

1. Mededelingen

De heer Beckebanze wordt als nieuw lid van het VO welkom geheten en stelt zich kort voor.

Het UB heeft twee mededelingen:

- Rino Jekel is aangesteld als nieuwe sleutelfunctiehouder Interne audit.
- Voor de functie van medewerker communicatie bij het bestuursbureau staat een vacature open en het UB is bezig met de werving.

De UB delen mee dat zij met OverRendement hebben gesproken. Het gesprek heeft duidelijkheid geboden over de berekeningswijze van de rendementsresultaten. OverRendement berekent de cijfers zorgvuldig maar de doelstellingen van pensioenfondsen worden niet beschouwd. De relatieve positie wordt met name veroorzaakt door de manier waarop de afgelopen jaren invulling is gegeven aan het afdekken van het renterisico. De gehanteerde methode van Overrendement.nl vergroot dit uit. OverRendement berekent namelijk het rendement van RPF over de afgelopen vijftien jaar, verdeeld in drie periodes van vijf jaar. In de uiteindelijke cijfers wordt een gemiddelde genomen van de resultaten over de afgelopen 5, 10 en 15 jaar. Dit betekent dat de relatief sterke resultaten in de eerste fase van deze periode slechts één keer worden meegerekend en de achterblijvende resultaten in de periode daarna meerdere keren. RPF voldoet aan de eigen doelstellingen om de dekkingsgraad te stabiliseren door zich in aanzienlijke mate in te dekken tegen een dalende rente.

RPF heeft eerder een artikel geschreven dat was gericht aan de Vereniging Gepensioneerden Rabobank (VGR) waarin de dekkingsgraadontwikkeling werd uitgelegd. Binnenkort komt een vergelijkbaar artikel uit in de Regie over indexatie, waarin hier ook weer aandacht wordt besteed. Vanuit het VO wordt opgemerkt dat deelnemers meer transparantie zullen eisen naarmate de Wtp-transitie nadert. Voorgesteld wordt meer langjarig materiaal te tonen aan de deelnemers, aangezien daarvan uitgebreide documentatie beschikbaar is.

Er wordt gevraagd wat er richting actieve deelnemers wordt gedaan. Desgevraagd wordt aangegeven dat het VO e-mails met vragen van deelnemers met het bestuur kan delen, zodat daarop uitgebreide antwoorden kunnen worden gegeven. Voor nu is besloten het bij de komende communicatie in de Regie te laten. Het VO geeft aan dat er veel en goede informatie beschikbaar is en dat RPF kan overwegen meer te delen over de resultaten op de website.

2. STRATEGISCHE FOCUSTHEMA'S

Gerichte voorbereiding transitie nieuwe pensioenstelsel

Stand van zaken

De AB heeft het VO in de ochtend van 29 maart 2024 (tijdens de VO Change) bijgepraat over een aantal Wtp gerelateerde onderwerpen. Bij die bespreking is nadrukkelijk stilgestaan bij de routekaart 2023/2024.

Een aantal aandachtspunten uit de voortgangsrapportage worden toegelicht. Zo wordt duidelijk uit de voortgangsrapportages quality assurance, die RPF sinds oktober 2023 krijgt van de externe partij die RPF daarvoor heeft ingeschakeld, dat de voortgang van het Wtp projectonvoldoende is. Als gevolg daarvan is het onzeker of APS op tijd gereed is, dit is voor het AB aanleiding om de eerder onderzochte scenario's verder uit te werken, het zogenaamde plan B. Het moet ervoor zorgen dat er een terugvaloptie is mocht onverhoopt e.e.a. niet lukken. Desgevraagd geeft het AB aan dat dit ook in een regulier evaluatieproces met uitbestedingspartijen altijd wordt overwogen. Samen met de externe partij zijn criteria opgesteld waaraan alle partijen moeten voldoen, zoals de onderbouwing van migratieplannen. Dit traject loopt parallel aan de verdere implementatie bij APS. Tenslotte antwoordt het AB op vragen van het VO dat APS begin 2024 de eerste klant op het nieuwe IT-platform (AllVida) heeft gezet. APS heeft dus inmiddels een werkende pensioenketen draaien.

Een positieve ontwikkeling is dat de cao-partijen op 5 maart 2024 een aantal tussenbesluiten hebben genomen en deze onder embargo met RPF hebben gedeeld, zodat de verdere voorbereiding van het Wtp traject kan worden geconcretiseerd.

Het fonds boekt goede vooruitgang op het gebied van datakwaliteit. RPF moet zes fases doorlopen, zodat een oordeel kan worden gevormd over de datakwaliteit. Fase 1 en 2 zijn inmiddels afgerond. De sleutelfunctiehouder Actuarieel heeft een reactie op deze fases gegeven. De gecontracteerde AUP-accountant in het kader van quality assurance geeft ook een reactie op alle doorlopen fases en kijkt nu mee met fase 1 en 2. Fase 3 bestaat uit het uitvoeren van de 55 analyses die DNB en de Pensioenfederatie hebben voorgeschreven, evenals het uitvoeren van de aanvullende analyses die RPF zelf heeft gedefinieerd. De verwachting is dat fase 3 eind april 2024 wordt afgerond.

In de AB vergadering van 19 maart 2024 zijn op verschillende gebieden werkhypothesen vastgesteld en aandachtspunten opgesteld. Samen met de aandachtspunten uit de vergadering van 29 februari zijn deze inmiddels meegedeeld aan de cao-partijen ten behoeve van de onderhandelingen. De voorlopige risicohouding wordt aangepast op basis van aandachtspunten die DNB heeft gedeeld met de sector. In april 2024 wordt het VO verder betrokken bij het proces om te komen tot een risicohouding.

Aangegeven wordt dat een nulmeting onder deelnemers wordt uitgevoerd waaraan doelstellingen kunnen worden geformuleerd voor de verschillende doelgroepen in het kader van de communicatie over de Wtp regeling. Een externe partij is ingehuurd voor de uitvoering van de nulmeting.

Dekkingsgraadbescherming binnen huidig beleid

Het AB licht toe dat RPF de dekkingsgraad in beperkte mate kan beschermen binnen het huidige beleid. Dekkingsgraadbescherming kan worden gedaan op basis van specifieke redenen, zoals het nieuwe pensioenstelsel. Voor nu is voorgenomen om niet over te gaan tot dekkingsgraadbescherming binnen het huidige beleid. Als de dekkingsgraad oploopt, wordt dekkingsgraadbescherming wel weer

een optie om ernaar te kijken. Ook wanneer het moment van invaren dichterbij komt wordt bescherming goedkoper.

Gevraagd wordt of er voor het renterisico nog extra maatregelen worden genomen. Aangegeven wordt dat RPF een hoge afdekking wil, zo'n 85% wordt actief afgedekt, ervan uitgaande dat de overige 15% met langetermijncorrelaties afgedekt blijft. Op korte termijn zijn die correlaties wel minder en is sprake van renterisico. Dat renterisico is wel een stuk kleiner dan het aandelenrisico, dus de aandelenrisico en het aanverwante zakelijkewaardenrisico hebben prioriteit.

Toekomstbestendig vermogensbeheer

Stand van zaken

De UB lichten de Routekaart Toekomstbestendig vermogensbeheer 2024 toe. In Q1 2023 zijn de mijlpalen grotendeels behaald. Op het gebied van ESG-ricicobeheer is een longlist van risico's afgebouwd naar een shortlist, die in verdere fases wordt uitgewerkt en vastgesteld. Het AB heeft al goedkeuring gegeven aan de doelstellingen van de ALM-studie.

Portefeuilleconstructiestudie

De UB leggen uit dat RPF een cyclus van drie jaar hanteert waarin een ALM-studie wordt uitgevoerd, waarin de mate van risico die het fonds wil lopen wordt bepaald. Deze studie wordt opgevolgd door een portefeuilleconstructiestudie (PC-studie). Het doel van de PC-studie is te onderzoeken hoe een portefeuille zodanig kan worden geconstrueerd dat het risicobudget optimaal wordt ingezet voor het behalen van de gewenste resultaten. Voor zowel de ALM studie als de PC-studie is sprake van een bijzondere situatie als gevolg van de Wtp transitie. De ALM studie is nog onder de regels van het FTK uitgevoerd, namelijk een langetermijnafweging waaraan enige kortetermijnberekeningen zijn toegevoegd.

Strategie 2030

Stand van zaken

De UB lichten toe dat de strategie richting 2030 eind 2023 is vastgesteld. Op de Routekaart 2030 is een aantal momenten aangegeven voor 2024 waarmee vorm wordt gegeven aan de strategie en aan welke domeinen wordt gewerkt, waaronder klantbediening.

Enkele van deze domeinkaders zitten nog in de ontdekkingsfase. De doelstelling is dat aan het eind van 2024 de concrete invulling van de kaders duidelijk is.

Gevraagd wordt in hoeverre bij de uitwerking het domeinkader klantbediening ook medewerkers van het pensioenfonds worden betrokken. Deze medewerkers vertegenwoordigen namelijk vaak de deelnemers en belichamen de coöperatie, dus uit die groep zijn interessante lessen te leren. Aangegeven wordt dat het zeker het doel is dat deze groep ook wordt bereikt.

3. BESTUUR EN BELEID

Pensioenreglement

Het AB deelt mee dat de goedkeuring van het VO voor het pensioenreglement al is ontvangen en danken het VO voor de goed onderbouwde en tijdig ontvangen goedkeuring.

Gevraagd wordt welke lessen zijn geleerd uit dit proces die kunnen worden meegenomen in de voorbereiding van de Wtp-transitie. Voor het afsluiten van het Wtp contract is het belangrijk dat met realistischere termijnen wordt gewerkt.

Een aantal werknemers heeft aangegeven dat zij teleurgesteld zijn dat de aparte bruto- en nettoflexioenregelingen en daarmee de eigen mogelijkheid tot de inrichting van het portefeuille

vervallen. Aangegeven wordt dat dit gegeven inderdaad vervelend is voor deelnemers die bewust voor zelf beleggen hadden gekozen. Benadrukt wordt dat APS deze regeling alleen kon overnemen omdat er al voor de PR2023 een life cycle was. Het toevoegen van extra complexiteit was daarom geen optie. Daarnaast is de looptijd van flexioenregelingen kort van aard in verband met de Wtp-transitie.

Risicogovernance

Het VO heeft in het jaarverslag gevraagd of voldoende tijd wordt besteed aan risicobeheer, waarna dit onderwerp op de agenda is gezet.

De heer Munnik (integraal risicomanager) licht toe dat eind 2023 het nieuwe beleid voor risicobeheer is vastgesteld. Naar aanleiding van gestelde vragen hebben het bestuursbureau, de sleutelfunctiehouder Risicobeheer en de Auditcommissie (AC) onderzocht of sprake is van verdere aandachtspunten op het gebied van risicobeheer. Daaruit zijn vijf verbeterpunten naar voren gekomen:

- Verduidelijking van de rolverdeling tussen de eerste, tweede en derde lijn, het niet uitvoerend bestuur en de AC.
- Kwalitatieve en consistente verbetering van de risicoparagrafen.
- Verbeteren van de rapportages.
- Verduidelijking van de verschillende delen van het risicomangementbeleid en hoe die zich tot elkaar verhouden.
- Verhoging van het volwassenheidsniveau van het risicomangement.

Met betrekking tot het laatste punt heeft DNB een volwassenheidsmodel opgesteld dat RPF kan gebruiken.

De voorzitter stelt voor dat de rest van de presentatie over risicomangement op een later tijdstip in een korte sessie wordt gedeeld met het VO, aangezien daarvoor tijdens deze vergadering te weinig tijd beschikbaar is.

Zelfevaluatie Algemeen Bestuur

De voorzitter geeft aan dat het Algemeen Bestuur een zelfevaluatie heeft uitgevoerd met een externe moderator. De conclusie van de zelfevaluatie is dat het bestuur goede stappen heeft gezet in de afgelopen jaren en dat het bestuur als bestuurlijk geheel beter functioneert. Aan de hand van de zelfevaluatie heeft het bestuur een aantal aandachtspunten opgesteld waaronder het permanent aandacht besteden aan teamvorming.

4. RAPPORTAGES

Integrale Kwartaalrapportage Q4 2023

Desgevraagd geven de UB aan dat zij tevreden zijn over hoe het loopt binnen het fonds. Goede prioriteiten zijn gesteld en de aandachtspunten zijn in de rapportage opgenomen. Het is een levend document en kan dus altijd worden verbeterd. Suggesties worden elk jaar in het tweede kwartaal meegenomen. De drie focusthema's blijven belangrijk en worden opgesteld met altijd het belang van de deelnemer voorop. De focusthema's zijn enigszins verschuifbaar in prioriteit, wendbaarheid en verandervermogen staan centraal in 2024. De nadruk van de kwartaalrapportage ligt daarom ook niet alleen op de Wtp-transitie.

Het VO ziet de uitbesteding als een belangrijk vraagstuk in de kwartaalrapportage. De UB beamen dit, daar zijn voldoende aandachtspunten. Op het gebied van operationeel, administratief en communicatie zijn daarin verbeterpunten te zien.

Aangegeven wordt dat veel ambities uit de kwartaalrapportage te verschuiven zijn, met uitzondering van de harde deadline van het Wtp-dossier in 2028. Het UB blijft daarom veel aandacht hebben voor prioriteiten maar ook de vitaliteit van medewerkers. Als het nodig is verschuiven prioriteiten.

Compliance rapportage Q4 2023

De compliancerapportage over Q4 2023 wordt toegelicht en daarover zijn geen vragen.

VASTGESTELDE NOTULEN AB VERGADERINGEN

- AB-vergadering 26 september 2023
- Het VO en het AB hebben geen opmerkingen over de vastgestelde notulen.
- AB vergadering 22 december 2023
- Het VO en het AB hebben geen opmerkingen over de vastgestelde notulen.

5. RONDVRAAG EN SLUITING

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 14.35 uur.

Overleg met de Niet-Uitvoerend bestuurders

1. BESTUURLIJKE ONTWIKKELINGEN

Werving NUB-lid namens werkgever

De werving van een lid voor het niet-uitvoerend bestuur (NUB) namens de werkgever is een lopend proces, mede omdat de prioriteit van de werkgever voornamelijk lag bij de Wtp-voorbereiding. De vacature wordt steeds onder de aandacht gebracht.

Desgevraagd wordt aangegeven dat het NUB door de openstaande functie geen capaciteit mist qua kennis of competenties, maar dat de invulling van die functie wenselijk is het in het kader van een balans in de verantwoordelijkheden van de huidige NUB-leden.

Rol intern toezicht in relatie tot Wtp

Het NUB heeft uitgezocht welke juridische verantwoordelijkheid het NUB draagt met betrekking tot de Wtp-transitie. Als gevolg van dat onderzoek is een aanpak opgesteld die is gericht op het interne toezicht ten aanzien van het Wtp-traject. Deze bevindingen van het NUB zijn met het AB gedeeld, zodat de toezichthoudende rol van het NUB goed wordt vervuld en wordt gedocumenteerd.

Opgemerkt wordt dat het VO het interne toezicht ten aanzien van het Wtp-traject onlangs eveneens heeft besproken. Het VO heeft zichzelf ook afgevraagd wat de eigen juridische plichten m.b.t. de vastlegging zijn (bijvoorbeeld m.b.t. notulen) ten aanzien van dit onderwerp. (noot; dit is na de vergadering afgestemd. Van de VO Changes worden notulen gemaakt en gearchiveerd zodat de betrokkenheid van het VO bij Wtp-traject wordt vastgelegd).

De externe juridische adviseur van het VO heeft eerder de juridische verantwoordelijkheid van het NUB ten aanzien van de Wtp-transitie onderzocht en is zelf niet betrokken bij de Wtp-ondersteuning, waardoor geen sprake is van conflicterende werkzaamheden.

2. INTERN TOEZICHT

Adequate risicobeheersing

De NUB geven aan dat de aanbevelingen voor 2024 helder zijn geformuleerd in de eindrapportage Adequate risicobeheersing. Als aandachtspunt voor 2024 wordt in breder verband onderzocht waar overlap bestaat tussen de thema's, aangezien een aantal onderdelen bij verschillende aandachtsgebieden terugkomt en de kans groot is dat sprake is van dubbeling.

Sturings- en verantwoordingsinformatie

De NUB lichten toe dat de eindrapportage Sturings- en verantwoordingsinformatie vrij overzichtelijk is. Alleen op het gebied van rapportagestructuur bestaat een aandachtspunt, namelijk het verbeteren van de onderlinge samenhang binnen die structuur. Dit punt is uitvoerig met het uitvoerend bestuur (UB) besproken en wordt in de jaarplanning van 2024 meegenomen ter evaluatie, zodat minder informatie kan worden opgenomen.

Vanuit de Commissie Algemene Zaken en Governance van het VO wordt gevraagd of het NUB vindt dat het voldoende informatie ontvangt om de intern toezichtrol goed te kunnen vervullen.

Geantwoord wordt dat de informatievoorziening aan het algemeen bestuur (AB) de belangrijkste informatie is vanuit het interne toezicht. Het NUB zoekt verder zelf de informatie op die het nodig heeft zoals diverse documenten en gesprekken met de Sleutelfunctiehouders. Het NUB verkrijgt daardoor voldoende inzicht voor oordeelsvorming. Indien nodig kan het NUB een audit laten uitvoeren, maar vanwege het reguliere programma is daarvoor zelden een aanleiding.

Toekomstig Beleggingsbeleid/ Beleggingen en Balansbeheer

De NUB lichten een aantal aanvullende punten uit de rapportage Toezicht beleggingen toe.

De inrichting van de Beleggings- en Balansbeheercommissie (BBC) en de governance m.b.t. het vastgoed zijn in 2023 vastgelegd. Daarnaast wordt aangegeven dat de beoordeling van de beleggingsresultaten niet in de BBC-vergaderingen aan de orde komt, wat inhoudt dat het AB daar meer aandacht aan moet besteden. De beleggingsresultaten komen al aan de orde in de AB-vergaderingen als onderdeel van de kwartaalrapportages.

Het proces van de rendementsverdeling is volgens de NUB voldoende onder controle. In het kader van evenwichtige belangenafwegingen gedurende 2023 is geconstateerd dat de impact van het toekennen rendement van diverse bouwstenen uit de CDC-regeling naar de DC-regeling vrijwel nihil is geweest.

In de rapportage van 2022 werd aangegeven dat in 2023 aandacht wordt besteed aan de financiële risico's m.b.t. Wtp. Het VO vraagt of dit in het AB is besproken. Als gevolg van het uitblijven van de inwaartentent is dat echter niet aan de orde gekomen. Wel is in de ALM-studie gekeken naar de korte termijnsrisico's. Aangegeven wordt dat de inwaartentent 1 van de speerpunten van 2024 en 2025 is, omdat de kans op invaren groot is.

Gerichte voorbereiding transitie nieuw pensioenstelsel

De NUB geven aan dat de conclusie van de rapportage m.b.t. Wtp al met de aanwezigen is gedeeld. De rapportage is geherstructureerd, zodat deze meer aansluit op de inhoud van de andere rapportages. De rapportage constateert twee risico's met betrekking tot de Wtp-transitie: de uitbesteding en het feit dat de sociale partners niet tijdig beslissingen nemen. Die risico's worden steeds significanter naarmate de deadlines naderen.

Governance & Bedrijfsvoering/ strategie 2030

Aangegeven wordt dat veel formele documenten zijn geactualiseerd. De auditcommissie (AC) heeft ook een verdere ontwikkeling doorgemaakt.

In 2023 werd de PR2023 en de opstart van de Wtp-transitie voorbereid. In de loop van 2023 werd op het gebied van governance een inhaalslag gemaakt. Desgevraagd wordt aangegeven dat de governance nu voldoende actueel wordt gehouden.

De afspraak is nu dat de governance deel uitmaakt van de normale bedrijfscyclus, zodat dit onderwerp regelmatig terugkomt in vergaderingen en tussentijdse wijzigingen gelijk worden verwerkt.

Het VO wijst erop dat de komende tijd veel op het fonds afkomt, wat betekent dat voor het inrichting- en formatieplan? Geconstateerd wordt dat RPF kampt met een toenemende werkdruk, zowel op korte als op lange termijn.

De NUB geven aan dat dit een aandachtspunt is bij de inrichting en het formatieplan. Vanuit het VO wordt gevraagd in welke mate wordt nagedacht over het aanpakken van deze werkdruk. Aangegeven wordt dat dit aandachtspunt in 2024 en 2025 actueel wordt. Bij de implementatie van de Wtp moet worden nagegaan of de strategie kan worden uitgevoerd en wat dit betekent voor de formatie. Het evalueren van de formatie is een belangrijk punt voor 2024. Benadrukt wordt dat het niet de verwachting is dat grote veranderingen zullen plaatsvinden. Opgemerkt wordt dat RPF een kleine organisatie is met een aanzienlijk uitvoeringsbudget, waardoor de mogelijkheid tot grootschalige uitbesteding een reële overweging is. Die optie biedt voordelen, nadelen en risico's.

Beheersing uitbesteding & informatietechnologie

De NUB geven aan dat op dit gebied tot en met Q4 2023 zorgvuldig is gerapporteerd. Aangegeven wordt dat de uitbesteding in de aanloop naar de Wtp-transitie spannend is en dat het vanuit het interne toezicht wenselijk is daarop toezicht op te houden.

Het VO merkt op dat de conclusie van de rapportage is dat sprake is van een beperkt beeld van de ambitie ten aanzien van de Wtp. Geantwoord wordt dat met deze zin wordt bedoeld dat de ambitie van de uitvoerders na de komende drie tot vijf jaar nog onderbelicht is. Tot nu toe wordt weinig gesproken over een lange termijnambitie, omdat alle aandacht is gevestigd op de Wtp-transitie. Vanuit de toezichthoudende rol is het verstandig ook te kijken naar de toekomst na de implementatie van de Wtp.

Gevraagd wordt of duidelijke afspraken zijn gemaakt over changecapaciteit bij de uitbestedingspartijen. Daarop wordt aangegeven dat zij momenteel druk bezig zijn met het waarmaken van de afspraken ten aanzien van de Wtp-transitie. Het is daarom waarschijnlijk te vroeg voor een concreet antwoord op de vraag over deze changecapaciteit, maar vanuit het interne toezicht is het wel belangrijk hen hierover te bevragen en te controleren. De UB hebben over dit onderwerp ook een toelichting gegeven in de AB VO vergadering van vandaag.

Conceptverslag intern toezicht

De bestuurssecretaris legt het proces van het opstellen van het verslag uit. Bij een aantal onderwerpen zijn met het oog op wettelijke eisen m.b.t. de jaarrekening verwijzingen naar de actualiteit toegevoegd, zoals die in het bestuursverslag worden opgenomen. Daarnaast zijn enkele onderwerpen op een andere wijze samengevat en gerangschikt.

Het VO geeft aan dat het voldoende is geïnformeerd en dat de samenhang tussen alle rapportages is verduidelijkt door het verslag intern toezicht en het VO haar eigen verslag kan opstellen.

3. RONDVRAAG, EVALUATIE EN SLUITING

Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Evaluatie

Desgevraagd geeft een VO-lid aan dat hij zijn eerste vergadering zeer leerzaam vond.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 15.30 uur.